

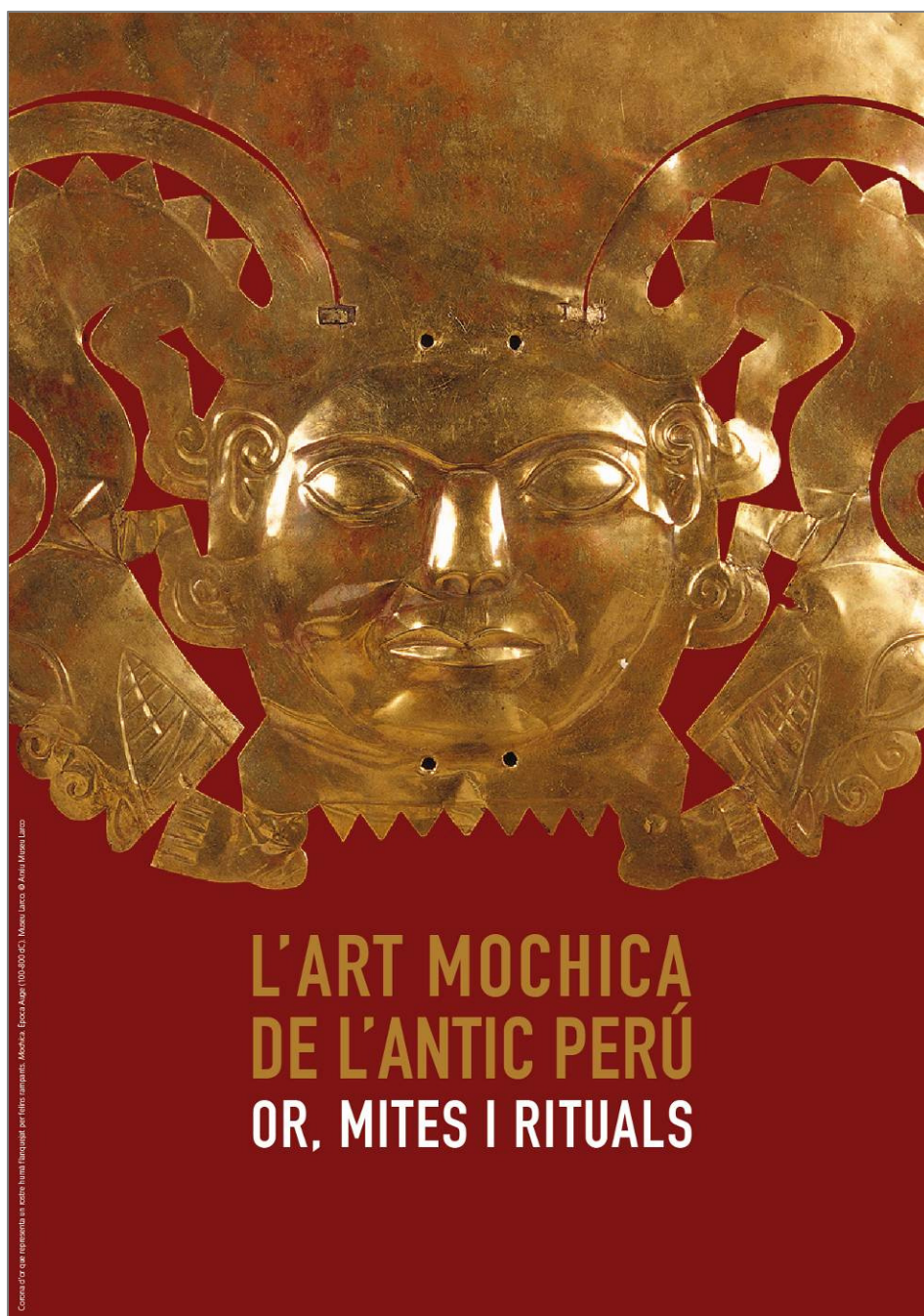

Obra Social "la Caixa"

MUSEO LARCO

tesoros del antiguo Perú

L'ART MOCHICA DE L'ANTIC PERÚ OR, MITES I RITUALS

Consejo de arte representado en este libro. Ilustración por el artista peruano. Mochica. Epoca Moche (100-800 d.C.). Museo Larco. © Ana Mariela Larco

Dossier de premsa

CaixaForum Palma

Del 5 de novembre de 2015 al 31 de gener de 2016

Dossier de premsa

CaixaForum Palma convida a conèixer la sofisticació de les cultures que van florir al Perú segles abans del domini inca

L'ART MOCHICA DE L'ANTIC PERÚ OR, MITES I RITUALS

Entre els anys 200 i 850 dC es van desenvolupar a les valls i els deserts de la costa nord del Perú una sèrie de cacicats i regnes d'una gran complexitat cultural. Les societats *mochica* ofereixen un cas veritablement singular de desenvolupament cultural, econòmic i polític, segles abans de l'expansió dels inques. Van ser les primeres societats estatals a l'hemisferi sud, van inventar una de les metal·lúrgies i terrisseries més avançades del món, van construir autèntiques muntanyes de toves per dur a terme les seves pràctiques religioses, i amb ells hi va haver un enorme creixement de la població i de les seves capacitats productives. L'Obra Social "la Caixa" presenta *L'art mochica de l'antic Perú. Or, mites i rituals*, exposició que aprofundeix en la manera d'entendre i organitzar el món de les societats que van sorgir al Perú abans de la dominació inca mitjançant un centenar de peces d'art *mochica* procedents del Museo Larco de Lima (Perú) que inclouen ceràmiques, joies i objectes cerimonials de metalls preciosos, tèxtils i objectes d'ús ritual de fusta, pedra, conquilla i os.

L'art mochica de l'antic Perú. Or, mites i rituals. Organització i producció: Obra Social "la Caixa", amb la col·laboració del Museo Larco de Lima (Perú). **Comissariat:** Ulla Holmquist, comissària del Museo Larco. **Lloc:** CaixaForum Palma (Plaça de Weyler, 3). **Dates:** del 5 de novembre de 2015 al 31 de gener de 2016.

 #Mochica @CaixaForum

Palma, 4 de novembre de 2015. La directora de CaixaForum Palma, Margarita Pérez-Villegas; el director del Museo Larco, Andrés Álvarez-Calderón, i la comissària del Museo Larco i comissària de l'exposició, Ulla Holmquist, han presentat aquest matí a CaixaForum Palma *L'art mochica de l'antic Perú. Or, mites i rituals*.

Les exposicions que l'Obra Social "la Caixa" dedica des de fa anys a les grans cultures del passat tenen com a missió mostrar al públic les diferents maneres en què homes i dones de diversos llocs i èpoques s'han enfrontat a les grans qüestions universals, així com ampliar les perspectives sobre el món a partir de les investigacions històriques i arqueològiques més recents.

Adorn per al nas que representa un ancestre divinitzat sobre una estructura escalonada. Chimú, 1100-1470 dC © Archivo Museo Larco

Darrere els grans imperis existeix el formigueig d'una diversitat de pobles i cultures, xarxes de relació i d'intercanvi, contactes i influències entre civilitzacions. Les exposicions que l'Obra Social "la Caixa" duu a terme en el camp de l'arqueologia i la història tenen molt present aquesta idea. Juntament amb l'Egipte faraònic, presenten la cultura de Núbia i de l'Egipte copte. Juntament amb Roma, l'art etrusc. Juntament amb la

Grècia clàssica, els aquemènides, que van ser els seus rivals. D'aquesta manera, la complexitat de les cultures del passat ens ajuda a comprendre la complexitat del món actual; la diversitat dels pobles antics, la diversitat de la societat dels nostres dies.

L'art mochica de l'antic Perú. Or, mites i rituals s'afegeix a aquesta llarga llista d'exposicions organitzades per l'Obra Social "la Caixa" els últims anys per aprofundir en la manera d'entendre i organitzar el món de les societats de l'antic Perú anteriors a la dominació inca.

L'art *mochica* de la costa nord peruana constitueix un art molt desenvolupat. Els seus creadors van mostrar no tan sols mestria, sinó també un gran coneixement de les narratives cosmològiques i mitològiques que permetien explicar el món. Les seves magnífiques obres ens expliquen com aquesta societat va plasmar les seves històries, creences, mites i ritus en objectes de ceràmica, i com els seus líders van expressar el seu poder i ascendència divina a través de la vestimenta, mitjançant els atributs dels animals sagrats.

L'exposició, organitzada i produïda per l'Obra Social "la Caixa", aplega un

centenar d'obres mestres de l'art precolombí peruà de la col·lecció del Museo Larco de Lima. Fins atuells de ceràmica, joies i objectes cerimonials de metalls preciosos, delicats tèxtils i objectes amb plomes, i diversos objectes d'ús ritual de fusta, pedra, petxina i os no tan sols mostren la destresa dels artistes de l'antic Perú, sinó que permeten acostar el públic a la manera d'entendre el món dels habitants originaris d'aquesta part del planeta.

L'exposició acaba amb un àmbit dedicat a l'heroi mitològic de la societat *mochica*, un personatge anomenat pels investigadors Ai Apaec ('el déu creador'). També inclou un important conjunt d'objectes relacionats amb els ritus de la fertilitat, fonamentals en una societat que tenia com a preocupació principal garantir la seva continuïtat social.

La cultura *mochica*, molts segles abans de l'expansió dels inques

El 1532, els conqueridors espanyols, liderats per Francisco Pizarro, van arribar a l'Amèrica del Sud i van trobar que una gran part d'aquest vast territori era sota el govern dels emperadors inques. La difusió que d'aquesta cultura van fer cronistes, sacerdots, visitadors i administradors colonials va fer que la cultura

Recipient cerimonial amb dissenys escalonats i espirals. Mochica, 100-800 dC. © Archivo Museo Larco

peruana més recordada fins al segle xx fos la inca. Però la civilització existia a la regió milers d'anys abans que els inques. De fet, el Perú es va convertir així en un dels pocs llocs del món on va sorgir la civilització aproximadament fa 5.000 anys.

A la costa nord, l'abundància de recursos marins va permetre als seus pobladors disposar d'una font d'alimentació permanent. La domesticació del cotó, fa 5.000 anys, i la confecció primerenca de xarxes va incrementar la pesca. En tenir assegurat l'aliment per a una població creixent, la pesca abundant també va proporcionar als pobladors de la costa un recurs valuós per establir un

intercanvi amb els seus veïns de les terres altes, cosa que resultava indispensable per accedir a les seves fonts d'aigua. D'aquesta manera seria possible el desenvolupament d'obres hidràuliques per irrigar les àrides terres de la costa. Les comunitats costaneres, sota el lideratge d'autoritats que anaven consolidant el seu poder polític i religiós, van ocupar les valls que avui pinten de verd la costa peruana i es van convertir en societats agrícoles. En

aquesta regió, al llarg de 3.000 anys es van desenvolupar les cultures *cupisnique*, *mochica*, *lambayeque* i *chimú*. No obstant això, els pobladors del nord van mantenir al llarg de la seva història relacions amb altres societats del centre (Lima, *chanca*), del sud (Nazca, *chíncha*) i de les terres altes (Recuay, *huari*) de l'àrea central andina.

ÀMBITS DE L'EXPOSICIÓ

Societats agrícoles

En totes les societats humanes, durant milers d'anys la majoria de la població s'ha dedicat al conreu de la terra. El fet de mostrar preocupacions similars, juntament amb la necessitat de resoldre problemes semblants, ha fet que totes les societats agrícoles tinguessin moltes coincidències en la manera d'entendre la vida. I potser la coincidència més important és que totes han necessitat comprendre els cicles de la naturalesa, ja que només així podien assegurar la continuïtat de la vida.

Les societats de l'antic Perú van ser societats agrícoles que es van desenvolupar en un territori únic i que presentava uns grans reptes. Les altíssimes muntanyes andines entren en contacte amb el cel, i des d'allà davallen les aigües de què depèn l'àrida costa per tornar-se fèrtil. Confronta amb aquesta costa desèrtica un mar generós que ofereix aliment tot l'any. En aquesta terra, els éssers humans van haver d'aprendre a controlar i aprofitar l'aigua que venia «de dalt», i a sembrar i preparar la terra «de baix», on creixerien els conreus que els alimentarien.

Aquesta visió del món en què van viure els antics peruans va ser plasmada en el seu art, sobretot en atuells de ceràmica, belles teles, ornaments d'or i plata, i escultures de pedra i fusta que van ser, temps enrere, objectes cerimonials. En la seva gran major part, procedeixen de tombes de persones que van tenir un rol especial en les societats precolombines. Les seves formes, estructures i imatges contenen significats religiosos i missatges simbòlics.

Animals sagrats

A l'antic Perú, els animals van simbolitzar el poder dels diferents mons: el món «de dalt», el món «de baix» i el món terrestre.

El món «de dalt» estava habitat per forces superpoderoses, com astres, pluges, vents i tempestes, forces amb el seu propi ordre i que determinaven la producció i la vida, i sobre les quals els éssers humans no tenien cap control. Aquest món va ser simbolitzat a l'antic Perú pels éssers que tenen la capacitat de volar-hi des de la terra: les aus.

El món «de dalt» només s'entenia en relació amb el món «de baix». Aquest últim és un

món subterrani, interior, fosc i humit com l'úter matern, on es concep la nova vida, on se sembren i germinen les llavors, i on creixen i s'estenen les arrels de les plantes. A aquest món passen els éssers humans en morir per convertir-se en «habitants del món de baix». Aquest món està vinculat a l'aigua, element primordial que permet la vida i que des de l'interior de la terra es manifesta en els *puquios* o brolladors, llacunes i rius. El món «de baix» va ser simbolitzat als Andes pels éssers que hi poden penetrar: les serps.

Per a les societats de l'antic Perú, aquests dos mons, el «de dalt» i el «de baix», estaven en contacte amb l'«aquí i ara»: el món terrestre. Era un espai de connexió on interactuaven unes forces oposades però que a la vegada es complementaven. El poder necessari per viure en aquest món va ser simbolitzat pels grans felins, com el jaguar i el puma, els més poderosos caçadors del territori andí i amazònic, que s'apoderen de la vida d'altres animals per continuar vivint.

Així, els felins representen el pla terrestre; les aus, el món «de dalt», i les serps, el món «de baix». Aquests van ser els tres tipus d'animals considerats sagrats a l'antic Perú.

Símbols que romanen

Els objectes artístics precolombins no tan sols ens mostren la gran qualitat i destresa tecnològica a què van arribar els artistes de les diferents societats que es van desenvolupar a l'antic Perú, sinó que ens acosten, sobretot, a la seva manera d'entendre el món, als éssers que el van habitar i a les relacions que s'hi van establir.

A l'antic Perú es va desenvolupar una comprensió de l'espai i el temps i de les relacions socials en parelles d'oposats complementaris que es toquen, que originen una cosa nova com a resultat d'aquesta trobada. També les nocions de dos mons, el «de dalt» o exterior i el «de baix» o interior, i del contacte de tots dos en el món d'aquí van ser compartides per les diverses societats que hi va haver a l'àrea andina. El trànsit, la interacció i la dinàmica existent entre mons es van expressar mitjançant motius escalonats, espirals i volutes que van ser utilitzats amb freqüència en el sistema de comunicació visual de l'art precolombí i que es van convertir en símbols que perdurarien en el temps.

Les escultures i els contenidors de ceràmica, els mantells i vestits teixits, els recipients i ornaments corporals de metall, les talles de fusta, petxines i pedres són objectes amb els quals els seus creadors van construir sentit dins el seu sistema cultural. Els objectes artístics constituïen sistemes de comunicació visual altament simbòlics, i s'hi van plasmar nocions centrals del pensament andí com ara la dualitat complementària, la interacció entre els mons i la regeneració constant de la vida.

Interaccions entre els mons

Les societats precolombines tenien una intensa vida cerimonial. Els seus rituals

permetien entrar en contacte amb els altres mons: el «de baix» o dels morts, i el «de dalt» o dels déus.

Els rituals tenien com a objectiu principal afavorir la continuïtat dels cicles productius, assegurar que en el món interior la mare terra, la Pachamama, continués sent fèrtil i que, en aquest món, éssers humans i animals es continuessin reproduint gràcies al fet que la terra continuava produint el que es necessitava per viure.

La gent dipositava ofrenes als seus morts i ofería sacrificis als seus déus. Generalment, aquestes pràctiques se celebraven en espais de congregació comunitària, com ara places cerimonials, temples, cementiris o mausoleus d'elit. En l'art precolombí s'han representat aquests rituals mitjançant escenes que mostren déus, ancestres i éssers humans interactuant als diferents mons.

De la mateixa manera que es propiciava els ancestres perquè al món «de baix» complissin els seus rols, com ara fertilitzar la terra, també es propiciava els déus del món «de dalt» perquè atorguessin tot allò necessari: el sol, la calor, la pluja i els vents havien de ser favorables perquè la vida continués a la terra.

Caça del cérvol

En els temps antics, alguns animals considerats especialment poderosos i que infonien por i respecte van ser divinitzats i representats constantment als objectes d'ús cerimonial i en la decoració de temples, palaus i mausoleus. El seu poder no tan sols va ser reconegut i venerat, sinó també desitjat, en especial pels líders de les societats, que buscaven identificar-s'hi.

L'animal probablement més temut i respectat pels pobladors de l'antiga costa peruana va ser l'*uturunku*, *otorongo* o jaguar. Aquest i el puma són els depredadors terrestres més grans de la zona. Els seus grans ullals i poderoses urpes, juntament amb una aguda visió diürna i nocturna, els permeten aconseguir les preses amb què s'alimenten, entre les quals hi ha el cérvol.

Per als antics peruans, era important caçar cérvols perquè el consum de la seva carn aportava una gran quantitat de proteïnes, però també perquè aquest animal s'associava a la fertilitat, a la terra i als conreus. A més, els caçadors i els oferents del cérvol canalitzaven, d'alguna manera, el poder del jaguar. El lliurament de la sang de cérvol es va associar a ritus agrícoles, i algunes parts del seu cos s'ofrenaven a líders i sacerdots de l'antic Perú.

La guerra ritual

Les cerimònies més importants a les societats de l'antic Perú es relacionaven amb el calendari agrícola. Algunes marquen el canvi d'estació i afavoreixen l'inici i el final de les pluges; altres tenen com a objectiu contribuir al creixement de les plantes o

celebrar l'aparició d'alguns astres al cel. El mesurament del temps i el contacte entre el món «de dalt», on habiten els astres, i el «de baix», el món que rep la pluja i on creixen les plantes, són essencials en una societat agrícola.

A través de l'art *mochica* s'han pogut identificar algunes d'aquestes cerimònies, com la que començava amb un combat i culminava amb el sacrifici dels vençuts. Els guerrers anaven armats i lluïen delicats vestits i ornaments que expressaven el caràcter cerimonial de la confrontació, que podia ser considerada una competència ritual. L'enfrontament era cos a cos i tenia com a objectiu treure el casc al contrincant per poder agafar-lo pels cabells i així posar fi al combat, que tenia com a finalitat aconseguir víctimes per al sacrifici. Els guerrers humans combatien com ho feien els déus en la seva mitologia, i la societat podia oferir als seus déus un dels seus béns més preuats, la sang dels seus guerrers, a canvi del benestar comunitari. Finalment, el sacrifici constituïa un acte de donar per rebre.

La decapitació mítica

El cap humà va ser representat d'una manera recurrent en l'art de l'antic Perú. Des de temps molt llunyans, els murs dels temples es van decorar amb els anomenats *caps clavats* (*cabezas clavadas*), escultures tallades en pedra que representen caps de xamans, sacerdots i governants. També, petits caps embotits i repujats en or i plata van formar grans de collarets que envoltaven el coll d'homes i dones governants, personatges que eren el «cap» de la comunitat. Així mateix, en iniciar-se l'elaboració de la ceràmica a l'àrea andina, els caps humans van començar a ser modelats en atuells cerimonials, que van tenir un ús funerari.

El cap dels éssers humans, especialment dels ancestres de les comunitats, no tan sols va ser representat per ell mateix, sinó també com a part de complexes escenes que ens mostren combats i confrontacions entre éssers humans i també entre éssers mitològics. Els déus de l'antic Perú capturaven els caps dels ancestres, potser per recuperar allò que consideraven de la seva propietat.

En l'art de les cultures precolombines, els éssers mítics es representen com a personatges actius que participen en els processos de regeneració de la vida al cosmos. I dins d'aquesta cosmovisió, el cap dels ancestres constituïa una poderosa metàfora de la potència vital regeneradora, el principal canal de transmissió del poder dels déus. Aquests caps havien de contenir aigua i s'enterraven a la terra, com si sembrés una llavor, per assegurar la regeneració de la vida en aquesta terra.

Brindis cerimonial

A l'antic Perú, les cerimònies més importants eren les que es relacionaven amb la fertilitat, el sacrifici i el culte als morts. En totes aquestes cerimònies, l'oferiment i intercanvi de fluids era essencial.

Homes i dones brindaven comunitàriament amb la *chicha* obtinguda de la fermentació del blat de moro. Amb les sensacions intensificades i l'ànim festiu, la gent participava d'una experiència que transcendia les activitats quotidianes. Música i danses acompanyaven aquests consums durant les tasques agrícoles, de neteja de canals, de sembra i de collita. El consum compartit de *chicha* va ser molt important a l'imperi dels inques, ja que permetia establir vincles de reciprocitat entre l'inca i els líders locals.

Les comunitats agraïen als seus déus i ancestres l'aigua de les pluges i la que baixava pels rius fins a irrigar els camps, amb la qual cosa s'assegurava la producció agrícola i la vida de les poblacions. En ocasions crítiques, oferien en reciprocitat als seus déus el líquid més valuós que posseïen: la sang humana o d'animals sacrificats. Les copes o calzes elaborats amb materials exclusius, com l'or i la plata, se solien reservar per a aquestes ofrenes. Aquests recipients eren manipulats pels governants i sacerdots, que, revestits de la llum i la brillantor dels metalls preciosos, personificaven les divinitats a la terra.

Cerimònia del sacrifici i presentació de la copa

Entre els *mochica*, la cerimònia del sacrifici i la presentació de la sang dels guerrers vençuts als déus majors van ser el punt culminant dels combats rituals. En un territori com l'andí, on els cicles naturals no són sempre regulars, els combats rituals i els sacrificis destinats a restaurar un ordre perdut eren molt importants per a la societat. Mitjançant aquesta ofrena màxima es buscava apaivagar la ira de déus, esperits i forces còsmiques, i establir des de la terra un contacte fluid amb els mons: el «de dalt», dels déus, i el «de baix», dels ancestres.

La cerimònia de combat ritual i el posterior sacrifici humà practicat pels *mochica* no van ser els únics d'aquest tipus a Amèrica. A Mesoamèrica, trobem les guerres florides, practicades pels asteques de Mèxic, que conclouïen amb el sacrifici ritual dels guerrers vençuts. Entre els maies, el ritual del joc de la pilota culminava amb el sacrifici d'alguns dels jugadors. Els sacrificis humans van ser també practicats per pobles d'altres llocs del món: celtes, escandinaus, cartaginesos, romans i diferents pobles orientals.

A diversos jaciments arqueològics de la costa nord del Perú integrats a l'esfera política *mochica* s'han excavat tombes d'homes i dones que van ser enterrats amb aixovars funeraris. Els ornaments, les vestimentes i els objectes que contenien suggereixen que es tracta de líders politicoreligiosos que es van identificar amb els déus representats a les escenes mitològiques d'aquest tipus de cerimònies, i que hi van participar durant l'època d'apogeu de la cultura *mochica*.

Culte als ancestres

Quan els líders de les societats precolombines morien, s'havien de convertir en éssers semidivins o ancestres per acostar-se als déus. Els rituals funeraris eren essencials per a l'èxit d'aquesta transformació.

En la cosmovisió andina, la mort no es considerava el final de la vida, sinó únicament un trànsit d'un món a un altre, del món terrestre al món subterrani, interior. Aquest trànsit havia d'anar acompanyat d'una cerimònia, i la representació adequada del ritual assegurava que els morts arribaven al seu destí.

La mort dels líders comunitaris tenia una importància afegida, perquè en vida complien rols especials vinculats a la seva posició d'intermediaris amb el món «de dalt», poblat pels déus. En societats que van arribar a tenir una forma política de tipus estatal o imperial, els líders eren fins i tot considerats descendents directes o fills dels déus.

El culte als ancestres requeria, per tant, per part dels antics peruans, una execució acurada dels enterraments dels seus líders. La preparació del cos, la roba adequada, els ornaments, la col·locació en un fèretre, la disposició del farcell i la construcció de la tomba on habitaria l'ancestre van ser totes activitats carregades d'un gran significat. Els ornaments, juntament amb els emblemes, informaven sobre la posició social de l'ancestre, les seves funcions cerimonials i la seva pertinença a algun llinatge diví.

Or i joies: vestits de déus

Avui en dia, la brillantor no ens sorprèn. Vivim en un món on moltes coses brillen, des de les llums fins als miralls. Així mateix, el so tampoc no ens sorprèn, ja que tot sona. No obstant això, és important pensar que a l'antiguitat únicament el vent, l'aigua i alguns animals emetien sons, i l'única cosa que brillava eren els astres al cel. El so i la brillantor eren considerats sobrenaturals pel seu caràcter eteri i intangible.

Després del descobriment dels metalls brillants, com l'or i la plata, les elits governants van controlar l'activitat minera i la producció d'objectes de metall. Aquestes elits en monopolitzaven l'ús, ja que controlaven no tan sols la producció metal·lúrgica, sinó també la transmissió dels missatges mitològics plasmats en aquests objectes d'ús exclusiu. Els joiers que els confeccionaven van ocupar una posició social privilegiada i molt propera als governants. Eren els artífexs de processos màgics que transformaven elements de la naturalesa en objectes brillants, sonors i d'una durada aparentment eterna.

Les joies produïdes per argenters i orfèvres van servir per vestir els governants, que apareixien a les cerimònies brillant com el Sol i la Lluna, i sonant com les forces de la naturalesa, de manera que evidenciaven el seu caràcter diví i la seva condició de representants dels déus a la Terra.

L'or i la plata eren molt importants per a les cultures andines, però no pel seu valor econòmic, sinó perquè expressaven el poder dels astres i dels seus descendents, els governants. L'or brillava com el Sol; la plata, com la Lluna i les estrelles. Aquests astres dominen els cels, de dia o de nit, i per a les societats de l'antic Perú eren sagrats.

Ai Apaec, heroi *mochica*

Totes les societats, al llarg de la història, han intentat explicar l'origen i el funcionament del seu univers, i en aquesta cosmovisió es fonamenta la seva manera d'organitzar-se. Així, les societats busquen el manteniment d'un ordre universal que contraresti les amenaces o efectes de les forces generadores de caos o desordre. Per això necessiten creure en una força que restableixi l'harmonia perduda i que asseguri el benestar i equilibri general de les coses, des de la reproducció de plantes i animals fins a les relacions entre els humans, els seus déus i els seus ancestres.

A moltes societats, aquesta força ha estat encarnada per la figura de l'heroi. A societats del Vell Món, trobem Gilgameš entre els sumeris, Odisseu entre els grecs i Hèrcules entre els romans. A la societat *mochica*, hi trobem Ai Apaec.

Fa aproximadament 1.800 anys, a la costa nord del Perú es van començar a relatar les proeses heroiques del poderós Ai Apaec. Aquestes narracions es van plasmar als delicats atuells de ceràmica i als murals policroms dels temples *mochica*. Aquest heroi, se'l reconeix perquè porta una lligadura amb el cap d'un felí salvatge, possiblement un jaguar o un petit però ferotge gat tigrat, del qual sembla adquirir la naturalesa felina, manifestada pels ullals que mostra a la boca. Té el cap coronat també per una gran ploma de còndor, el gran tità alat capaç d'observar-ho tot mentre solca els cels andins. I li envolta la cintura una serp els extrems de la qual acaben en caps de felí.

El culte a felins, aus i serps va formar part de la tradició religiosa del nord des de, si més no, 1.500 anys abans del desenvolupament cultural *mochica*. Això convertia Ai Apaec en un heroi ancestral, que posseïa el poder de l'au, el felí i la serp, capaç de comunicar-se i transitar pels diferents mons: representava els humans i els connectava tant amb les forces sobrenaturals i divines del món «de dalt» com amb els morts i ancestres del món «de baix».

ACTIVITATS RELACIONADES AMB L'EXPOSICIÓ

CONFERÈNCIA A CÀRREC DE LA COMISSÀRIA

Art mochica de l'antic Perú

Dijous 5 de novembre | 19 h

Ulla Holmquist, comissària del Museo Larco de Lima, Perú

CICLE DE CONFERÈNCIES

Entre homes i déus. Descobrint la cultura mochica

Preu per conferència: 4 €.

Dijous 12 de novembre | 19 h

Projecció *El Señor de Sipán* (documental)

José Manuel Novoa, 2009, 50 min, castellà

Presentació i xerrada posterior, a càrrec del director, José Manuel Novoa

Dijous 19 de novembre | 19 h

Brillaven com el sol. Tècnica i art de l'orfebreria mochica

Meritxell Tous i Mata, professora d'història d'Amèrica de la Universitat de Barcelona

Dijous 26 de novembre | 19 h

Papas, cebiches i chicha: cuines de la serra i de la costa del Perú

Jesús Contreras, catedràtic d'Antropologia Social de la Universitat de Barcelona

Show cooking i degustació de *cebiche*

ACTIVITATS PER A GENT GRAN

Cafè-tertúlia amb les arts

Del 18 de novembre al 2 de desembre | 11h

Grups d'un mínim de 10 persones i un màxim de 30

Preu per persona: 4 € Places limitades

ACTIVITATS FAMILIARS

Més que una visita. La ruta *mochica*

Divendres 13 de novembre | 18h

Dissabte 21 de novembre | 11.30h i 18h

Recorregut en família de la mà d'un músic i viatger peruà

A càrrec de Gaddafi Núñez, músic i narrador

Espai educatiu +5

Éssers de tres mons

Del 5 de novembre de 2015 al 31 de gener de 2016

A l'exposició, un espai dedicat a les famílies on podran crear un ésser fantàstic amb trets bestials

ACTIVITATS EDUCATIVES

Del 6 de novembre de 2015 al 29 de gener 2016

Visita dinamitzada per a grups escolars

Nivells: des de 3r de primària fins a ESO

De dilluns a divendres, a les 9.30h i a les 11 h

Preu per grup: 25 €. Màxim 30 persones

Durada: 1 hora i mitja

Més informació i inscripcions en el tel. 971 17 85 27.

VISITES COMENTADES A L'EXPOSICIÓ

Visites comentades per al públic general

Places limitades. Preu per persona: 3 €.

Dimarts, en castellà, i dissabtes, en català, a les 18 h

Més informació i inscripcions en el tel. 971 17 85 12

Visites comentades per a grups escolars

Nivells: CFGM, batxillerat i educació per adults

De dilluns a divendres, a les 12:30 h i tardes a convenir

Durada: 1 hora

Preu per grup: 20 €. Màxim 25 persones

Més informació i inscripcions en el tel. 971 17 85 27

Visites comentades per a altres col·lectius interessats

Horari a convenir

Grups d'un mínim de 10 persones i d'un màxim de 30.

Preu per grup: 60 euros.

Més informació i inscripcions en el tel. 971 17 85 12

L'ART MOCHICA DE L'ANTIC PERÚ OR, MITES I RITUALS

Del 5 de novembre de 2015 al 31 de gener de 2016

CaixaForum Palma

Plaça de Weyler, 3, 07001 Palma
Tel. 971 178 500
Fax. 971 722 120

Horari

De dilluns a dissabte, de 10 a 20 h
Diumenges i festius, d'11 a 14h

Servei d'Informació de l'Obra Social

"la Caixa"

Tel. 902 223 040
De dilluns a diumenge, de 9 a 20 h

Preus

Entrada gratuïta per a clients de
"la Caixa" (i 50 % de descompte en les
activitats)

Entrada per a no clients de "la Caixa":
4 € (inclou l'accés a totes les
exposicions)

Entrada gratuïta per a menors de 16
anys

Venda d'entrades

CaixaForum.com/agenda

Entrades també disponibles a
CaixaForum en horari d'atenció al
públic

Més informació:

Departament de Comunicació de l'Obra Social "la Caixa"

Maria Luisa Escarrer: 971 774 409 / 618 493 416 / mlescarrer@lacaixa.es

Sala de Premsa Multimèdia: <http://premsa.lacaixa.es/obrasocial>

Obra Social "la Caixa": <http://www.lacaixa.es/obrasocial>

@CaixaForum #Mochica

[CaixaForum](https://www.facebook.com/CaixaForum)